

Derneklere kayyum, haklara darbe!

'SİVİL' SİYASET KISITLANACAK

İÇİŞLERİ Bakanlığında dernek ve vakıflara 'kayyum atama' yetkisi veren **kanun teklifi Adalet Komisyonunda** görüşülmeye başlandı. Teklif yasalarsa hak alanında çalışan derneklere, medya alanında çalışana dek tüm derneklerin kayyum tarafından yönetilmesinin önü açılacak. İHD Genel Başkanı Türkođan, "Dernek kurma ve faaliyeti iktidarca kısıtlanacak" dedi.

Fotoğraf: DHA

'ULUSLARARASI TERÖR' BAHANESİ

TEKLİFİN görüşüldüğü komisyonda yer alan HDP'li ve CHP'li vekiller, 'Uluslararası terörizmin finansmanının önlenmesi' olarak getirilen yasanın fırsata çevrildiğini dile getirdiler. CHP'li Antmen, iktidarın düzenlemeyi kendi çıkarlarına göre dizayn etmeye çalıştığını söylerken HDP'li Tiryaki, "Muhafif derneklere engel kaygısı taşıyoruz" dedi. **s.7**

Fotoğraf: DHA

Derneğe kayyum haklara darbe!

Derneklere 'kayyum atama' düzenlemesini yorumlayan İHD Başkanı Türkdöğan, "Dernekler ve faaliyetleri iktidarca kısıtlanacak" dedi.

Birkan BULUT
Ankara

Derneklere kayyum atanmasının önünü açacak düzenlemeyi konuştuğumuz İnsan Hakları Derneği (İHD) Genel Başkanı Öztürk Türkdöğan, "Bu MHP'nin anladığı anlamda 'tersten reform'dur' dedi. Türkdöğan, bu düzenleme ile dernek kurma ve derneklere faaliyet yürütme hakkının ciddi anlamda iktidarın kısıtlanması ile karşı karşıya kaldığını söyledi.

AKP milletvekilleri tarafından Meclise sunulan "Kitle İmha Sıhahlarının Yayılmasının Önlenmesi Hakkında Kanun" teklifinde, derneklerin faaliyetlerinin durdurulması ve kayyum atanmasının önü açılıyor. Teklifin yasallaşması durumunda Dernekler Kanunu'nda değişiklik yapılarak, zaman aşımı ve benzeri nedenlerle süreler geçmiş veya affa uğramış olsalar bile "Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun" kapsamında yer alan terör suçlarından mahkum olanlar derneklerin genel kurul dışındaki organlarında görev alamayacak. Eğer seçilmişlerse görevleri kanunla sona ermiş sayılacak. Dernek faaliyetleri kapsamında haklarında terör soruşturması açılanlar, bakanlık tarafından görevden uzaklaştırılabilir. Bunun yeterli görülmemesi veya gecikmesi durumunda ise derneğin faaliyetinden geçici olarak alkonulabilecek. Görevden uzaklaştırılan kişilerin yerine bakanlık kayyum da atayabilecek. Derneklerin yardım faaliyetleri de bakanlık ve valilik tarafından sıkı bir denetime tabi tutulacak. Yurt dışına yapılacak yardım ve bağışlar önceden mülki idare amirliğine bildirilmesi zorunluluğuna, yurt dışından alınacak yardımlar da dahil edilecek.

'TÜRKİYE'DE TERÖR TANIMI ÇOK BELİRSİZ'

İHD Genel Başkanı Öztürk Türkdöğan AKP'nin örgütlenme özgürlüğünü kısıtlayacak adımlar atmasının "yardımda reform" söylemleri ile tezat olduğunu ifade ederek "Bu MHP'nin anladığı anlamda 'tersten reform'dur' dedi. Bunun

Fotoğraf: DHA

Öztürk Türkdöğan (Fotoğraf: Evrensel)

insan haklarına açıkça aykırı olduğunu belirten Türkdöğan, bu düzenleme ile dernek kurma ve derneklere faaliyet yürütme hakkının ciddi anlamda iktidarın kısıtlanması ile karşı karşıya kaldığını söyledi. Avrupa Konseyinin terörizmin finansmanı ile ilgili sözleşmesi bulunduğunu ve Türkiye'nin de taraf olduğunu kaydeden

Türkdöğan, uluslararası hukukta bu alandaki suç filleri tek tek sıralanırken Türkiye'nin sadece Terörle Mücadele Kanunu'na (TMK) atıf bulunduğuna dikkat çekti. Oysa TMK'nin suç tanımını belirsizliği nedeniyle çok sorunlu olduğunu belirten Türkdöğan ya uluslararası hukuka uygun bir düzenlemeye gidilmesi ya da TMK'ye atıf yapmaktan vazgeçilmesi gerektiğini dile getirdi. Türkdöğan, "Çünkü TMK'de gazeteciler, belediye başkanları, milletvekilleri, aydınlar yazarlar yani herkes terörist suçlaması ile karşılaşılabiliyor. Adalet Bakanlığının verilerine bakıldığında terör suçları ve terör suçları amacıyla işlenen suç sayısının ne kadar yüksek olduğu görülebilir. Böyle bir mevzuat tuzakları varken dernek yöneticileri güvencede olamaz" dedi.

SORUŞTURMALARINI EMNİYET YÜRÜTÜYOR

Ayrıca Türkiye'de adli kolluğun cumhuriyet savcılığı gözetiminde olmayan emniyet tarafından yapıldığını anlatan

Türkdöğan, "Yani soruşturma dosyalarını emniyet yürütüyor, savcılığa götürüp dosya numarası alarak onun kolluğu oluyor. İktidar bir derneğin faaliyetlerini durdurmayı kafaya koymuşsa, bu süreç üzerinden soruşturma açarak derneğin faaliyetini durdurabilir. Gerçek bir adli kolluk olmadığı için örgütlenme özgürlüğü hakkının rafa kaldırılması anlamına gelir" diye konuştu.

'AKP KALDIRMAKLA ÖVÜNÜYORDU...'

AKP'nin Avrupa Birliği'ne uyum sürecinde en çok övüldüğü şeyin yeni dernekler kanunu olduğunu hatırlatan Türkdöğan, bu teklif yasallaşsın dernekler kanununun eskisinden daha kötü hale geleceğini vurguladı. AKP'nin kaldırılmakla övüldüğü dernekler kanununda valiliklerin derneklerin faaliyetlerini durdurabildiğini söyleyen Türkdöğan, şimdi o kaldırılan hükümlerdeki yetkinin İçişleri Bakanlığının insafına bırakıldığını dile getirdi. Bu konuda bir başka boyutun kayyum uygulamasına atıf olduğunu belirten Türkdöğan, yerel yönetimlerde kayyum uygulamasına Avrupa Konseyi Yerel ve Bölgesel Yönetimler Kongresi tarafından, son yerel seçimlerin ardından ise Venedik Komisyonunun Türkiye'yi sert bir şekilde eleştirdiğini kaydetti. Benzer bir kayyum hamlesinin şimdi de dernekler üzerinden harekete geçirildiğini ifade eden Türkdöğan, bu düzenlemenin demokrasinin ilk basamağı olan örgütlenme hakkını ciddi anlamda engelleyeceğini dile getirdi.

'İKTİDAR KENDİ ÇIKARLARINA GÖRE DİZAYN ETMEYE ÇALIŞIYOR'

OECD'nin Türkiye'ye 2021 yılına kadar yapması için tanıdığı düzenlemeleri içeren **kanun teklifi**, BMGK kararlarında yer alan kişi ve kuruluşların faaliyetlerinin nasıl engelleneceği, mal varlıklarının nasıl dondurulacağına yönelik düzenlemeler içeriyor. Türkiye, 2021 yılı sonuna kadar bu alanlarda bir mesafe alması durumunda aralarında Pakistan, Yemen ve Moğolistan'ın da bulunduğu "gri listeye" girme tehlikesiyle karşı karşıya kalacak. Teklifin görüldüğü **TBMM Adalet Komisyonu** üyesi CHP ve HDP'li milletvekilleri konuya ilişkin sorularını yanıtladı.

'KAYYUM ENDEŞEMİZ VAR'

HDP Batman Milletvekili **Mehmet Rüstü Tiryaki** OECD bünyesindeki uluslararası para akla ve terörizmin finansmanı ile mücadele kuruluşu FATF'nin (Mali Eylem Görev Gücü) taleplerinin yolları yerine getirilmediğini söyledi. Bu nedenle Türkiye'nin gri listeye girme tehlikesinde olduğunu

ku kaydeden Tiryaki, bu nedenle böyle bir düzenleme yapıldığını söyledi. Türkiye'nin uluslararası terörizmin finansmanı konusunda tek bir kurum ve kişi hakkında karar almadığını belirten Tiryaki, Türkiye'nin bu konuda ikircikli davrandığını dile getirdi. Ancak son düzenlemenin gerçekten uluslararası terörizmin finansmanının önlenmesi olarak durmadığını ifade eden Tiryaki, "Bunu 15 Temmuzda gördük. OHAL ilan ettiniz ama Hayat TV'yi, İMC TV'yi, ÇHD'yi, kadın derneklerini kapatınız. Barış bildirisini imzalayan akademisyenleri kamudan ihraç ettiniz. Bu yüzden BMGK'nin bir isteğini yerine getiriyoruz derken öncelikle muhalif derneklere zarar verilebileceği, kayyum atanabileceği konusunda kaygılar taşıyoruz" dedi.

BU TORBADA NE İŞİ VAR?

CHP Mersin Milletvekili **Alpay Antmen** de "Önceden terörizmin finansmanının engellenmesi konusunda Bakanlar Kurulunun yetkisi vardı."

M. Rüstü Tiryaki (Fotoğraf: MA)

Alpay Antmen (Fotoğraf: DHA)

dedi ve şimdi Bakanlar Kurulu olmadığı için yetkisinin Cumhurbaşkanına verildiğini söyledi. Antmen, Türkiye'nin BMGK'nin terörizmin finansmanının önlenmesine ilişkin sözleşmelerine taraf olduğu ve bu listelere ilişkin yaptırım uygulanacağına söyledi. Ancak BMGK listesindekiyle ilişkili kurum ve kişilerin tespiti için Denetim ve İşbirliği Komisyonu kurulacağına dikkat çeken Antmen, komisyonun bildirilmesi üzerine Cumhurbaşkanı'nın mal varlığını dondurma karar vereceğini açıkladı.

AKP'nin diğer torba yasalarda olduğu gibi başka konularda yasal değişiklikleri araya koymasını eleştiren Antmen, kitle imha silahlarına ilişkin **kanun teklifinde** derneklere kayyum atanabilmesini sağlayacak düzenlemenin yer almasını eleştirdi. Dernekler konusunda zaten kanunların olduğunu ama iktidarı bunu kendi çıkarlarına göre dizayn etmeye çalıştığını belirten Antmen, "Türkiye'de demokrasi insan hakları olsa OHAL uygulamasına benzetilemeyebilir ama biliyoruz ki AKP en iyi kanunları bile kendisine göre uyguluyor" dedi.